

Nel
van der Zee

DE BOEREN VAN
DE BAAKHOEVE

FAMILIEROMAN

NEL VAN DER ZEE

DE BOEREN VAN DE BAAKHOEVE

De negentienjarige Mette Hardink is de kleindochter van een boer, eigenaar van de Baakhoeve. Zij woont samen met haar opa op de boerderij omdat haar ouders niet meer leven. Het is geen rijk bestaan en haar opa maakt zich zorgen dat er na zijn dood weinig zal overblijven voor Mette. Als zij verliefd wordt op een arme boerenzoon en ook nog eens zwanger van hem wordt, komt dat dus op z'n zachtst gezegd slecht uit. Mette krijgt een zoon en trouwt met een pachter, in plaats van met haar grote liefde en vader van haar kind. Maar die rationele keuze maakt haar niet gelukkig.

De Story roman is een compleet boek uitgebracht in tijdschriftvorm. Makkelijk leesbaar, goedkoop en handig om mee te nemen. Lezen was nog nooit zo fijn!

Elke vier weken wisselen streek- en familieromans van topauteurs elkaar af in de Story roman-serie. Leef mee met de onthutsende lotgevallen van families waarin meer gebeurt dan de buitenwereld kan vermoeden. Stuk voor stuk herkenbare en toegankelijke verhalen. De romans komen uit het fonds van Uitgeverij Zomer & Keuning, onderdeel van VBK|media en zijn speciaal geselecteerd door Story-redacteuren. De Story roman is te koop bij de boekhandel en tijdschriftverkopers. En bovendien online te bestellen op www.story.nl/roman-serie

WILT U GEEN ENKEL DEEL MISSEN?

Neem dan een abonnement op de Story roman-serie. Kijk voor meer informatie op www.story.nl/roman

Service

Wilt u informatie over de Story roman-serie?

- U kunt uw vraag of opmerking mailen naar story.nl@sanoma.com
 - of schrijf naar Story, Postbus 1760, 2130 JD Hoofddorp

Wilt u abonnee worden?

- Ga voor de snelste service naar www.story.nl/roman
 - of bel 088 – 550 01 25

Klantenservice

(voor vragen over abonnementen, nabestellen reeds verschenen nummers enz.)

- Neem contact op met klantenservice.sanoma.nl
- of bel naar 088-550 01 25, ma t/m vr 9.00 – 18.00 uur

Reeds verschenen nummers kunnen tot 6 maanden na verschijningsdatum worden nabesteld.

Adreswijzigingen (uiterlijk drie weken voor verhuizing)

- Bel 088-550 01 25, ma t/m vr 9.00 – 18.00 uur

Beëindigen van abonnement

Beëindigen van het abonnement kan tegen het einde van de eerste abonnementsstermijn door uiterlijk een maand voor het verschijnen van het eerste nummer van de nieuwe abonnementsstermijn bij Sanoma op te zeggen. Na de eerste abonnementsstermijn kan het abonnement met inachtneming van een opzegtermijn van een maand worden beëindigd.

- Bel 088-550 01 25, ma t/m vr 9.00 – 18.00 uur

Leveringsvoorwaarden

Levering van tijdschriften geschiedt volgens de Leveringsvoorwaarden abonnementen, welkomstgeschenken en artikelen. • U kunt deze vinden op klantenservice.sanoma.nl.

U kunt deze voorwaarden ook schriftelijk opvragen bij Sanoma Media Netherlands B.V., Postbus 1865, 2130 JG Hoofddorp.

© **Oorspronkelijke titel:** *De boeren van de Baakhoeve*
© 1979/2013 door Nel van der Zee
© **Coverfoto:** *istockfoto.com*

De Story roman is een uitgave van Story, Sanoma Media Netherlands BV en Uitgeverij Zomer & Keuning, Utrecht, onderdeel van VBK|media – 2015.

	Acceptgiro/FiNBOX	Automatische incasso
2015	€ 38,48	€ 35,88

Voor abonnementen buiten Nederland gelden afwijkende voorwaarden. Kijkt u hiervoor op klantenservice.sanoma.nl. Abonnementen worden (behoudens tijdige opzegging) automatisch verlengd met een periode van één jaar. Het abonnementsgeld dient vooruit te worden betaald per automatische incasso. Wanneer u per acceptgiro betaalt, worden hiervoor administratie-kosten berekend. Bij niet tijdige betaling worden herinneringskosten in rekening gebracht.

Doe mee aan VoordeelSparen. Spaar gratis VoordeelPunten met uw abonnement op Story roman-serie. Ga naar www.voordeelsparen.nl voor het koppelen van uw abonnement zodat u automatisch meespaart en profiteert van de vele voordelen!

Losse verkoop Aldipress B.V., De Meern, tel 030 – 666 06 11

Sanoma Media Netherlands B.V., de uitgever van de Story roman, legt van haar abonnees en klanten in het kader van haar dienstverlening gegevens vast. Deze gegevens worden gebruikt ter uitvoering van de overeenkomst en om abonnees en klanten te informeren over relevante producten en diensten van Sanoma Media Netherlands B.V. De gegevens kunnen ook worden gebruikt door onze groepsmaatschappijen en door zorgvuldig geselecteerde organisaties om abonnees en klanten te informeren over relevante aanbiedingen betreffende producten en diensten. Als u op deze informatie geen prijs stelt, dan kunt u dit schriftelijk doorgeven aan: Sanoma Media Netherlands B.V., Postbus 1865, 2130 JG Hoofddorp onder vermelding van 'privacy' of per e-mail privacy.nl@sanoma.com. • Zonder schriftelijke toestemming van de uitgever is opname van de Story roman in een leesportefeuille niet toegestaan. • © Sanoma Netherlands B.V.

Niets van deze uitgave mag worden veeveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar worden gemaakt in enige vorm, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 dient men de daarvoor wettelijke verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (Postbus 3060, 2130 KB) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling. Drukfouten voorbehouden. • Story behoudt zich uitdrukkelijk het auteursrecht voor op exclusief voor haar gemaakte ontwerpen. Deze zijn niet bestemd voor handelsdoeleinden. Tegen inbreuk zullen rechtsmaatregelen worden getroffen.

Uitgeverij Sanoma Media Netherlands
Capellalaan 65, Postbus 1865
2130 JG Hoofddorp
Drukkerij: Pijper Media

sanoma

1

Gert Jan Hardink zette het geldkistje terug in het kabinet, sloot de deuren en veegde zich over zijn voorhoofd. Hij voelde een lichte duizeling opkomen en wankelde naar zijn stoel aan de ronde tafel in het midden van de keuken. Het zweet brak hem aan alle kanten uit, toen hij zat. Hij moest die pillen niet meer innemen, dacht hij. Ze hielpen wel tegen de pijn, maar hij werd er zo suf en zweterig van. Hij zou de volgende dagen helder moeten zijn. Notaris De Roos kwam overmorgen terug om antwoord te halen.

Vanavond zou Lukas Seinen langskomen. Hij had aan de notaris gevraagd of hij in de naaste toekomst ergens een boerderij te koop wist. De Roos had aan de boerderij van Gert Jan gedacht. Gert Jan had hem onlangs gezegd dat hij de boerderij het liefst samen met Mette, zijn kleindochter kwijt wilde. ‘Aan een flinke boerenzoon,’ had hij gezegd. ‘Dan zou ik rust hebben. Wat moet er met het meisje gebeuren, als ik er niet meer ben?’

Gert Jan had natuurlijk aan een forse, knappe boerenzoon gedacht en dat was Lukas wel. Of hij flink was, wist hij niet en dat zou in dit bedrijf heel noodzakelijk zijn. Als de jongste van vier zoons zou hij niet veel geld meebrengen. Dat was een nadeel. Om de Baakhoeve tot een renderend boerenbedrijf te maken zou heel wat geld nodig zijn. Jarenlang achterstallig onderhoud had de gebouwen aanzienlijk in waarde doen verminderen.

Het was niet zonder reden, dat Gert Jan zich zorgen over de toekomst van zijn negentienjarige kleindochter maakte. Als de boerderij na zijn dood verkocht zou moeten worden, zou het kind na aftrek van de hypotheek maar weinig meer het hare kunnen noemen dan het kleine boerderijtje met wat grond, dat aan de andere kant van het dorp lag. Haar overleden moeder had het destijds van haar ouders geërfd. Zodoende had Gert Jan er nooit aan kunnen komen, anders was het misschien ook te gelde gemaakt zoals verschillende andere bezittingen.

Gert Jan was nooit een boer in hart en nieren geweest. In zijn jonge jaren waren er nog knechts, die het werk deden. Later zorgde zijn zoon Pieter voor de boerderij. Pieter trouwde laat. Uit zijn huwelijk werd alleen een dochter geboren en dat was Mette. Haar moeder stierf bij haar geboorte. Haar vader kwam om bij een beschieting van een voedseltransport in de oorlog. De huishouding was duur, ook al omdat er hulp moest zijn om voor Mette te zorgen. Omdat Gert Jan te oud werd om zelf te werken en het ook nooit geleerd had, waren de inkomsten gering. Wat er binnenkwam ging op aan Aaltje, de dienstbode die voor Mette zorgde en aan Diederik, de knecht die wat werk op de boerderij deed. Wat er aan geld tekort kwam, werd uit de hypotheek gehaald.

Gert Jan was kind aan huis bij de notaris. Maar hij had er nooit van wakker gelegen. Althans niet de eerste jaren. Echt zorgen was hij zich pas gaan maken, toen de dokter niet meer tevreden over zijn gezondheid was en de notaris met meer nadruk had gezegd, dat hij eens wat meer geld aan het onderhoud van de gebouwen moest besteden omdat de taxateurs een steeds lager bedrag als executiewaarde gingen noemen.

‘De prijzen stijgen,’ was Gert Jans stereotiepe antwoord gebleven, maar hij dacht toen voor het eerst aan de toekomst van Mette. Waarom hield dat lieve kind ook zo van het werk op de boerderij? Waarom had ze niet door willen leren zoals hij haar had voorgesteld? Een opleiding voor onderwijzeres bijvoorbeeld. Ze had aardig goed mee kunnen komen op school, maar ze had een hekel aan leren. Ze kreeg er hoofdpijn van. Laat mij maar met mijn handen werken, zei ze.

Met wat meer leren zou ze Gradus Pasmaan mooi in de kaart gespeeld hebben. Gradus, de zoon van de buurman was geen boer geworden. Hij had doorgeleerd en hij werkte nu bij een coöperatie, waarvan vader Pasmaan aandeelhouder was. Pasmaan zelf boerde niet meer. Hij leefde stil op zijn boerderij en verpachtte de weilanden. Pasmaan was een zakenman.

Hij had het wat je noemt goed gedaan in zijn leven. Gert Jan dacht terug aan de tijd, dat Mette klein was en hij met Janus Pasmaan, de grootvader van Gradus, plannen smeedde voor de toekomst van hun kleinkinderen. Ze zouden mooi een paar kunnen worden, hadden de beide grootvaders gedacht. In die tijd was Mette drie en Gradus elf jaar oud. Vroeger was de jongen hier veel gekomen. Hij had spelletjes gedaan met Mette, die hij als zijn zusje beschouwde. De beide boerderijen lagen wat afgelegen en Gradus en Mette waren enig kind. Het lag voor de hand, dat Gradus bij de naaste burens binnenliep. Maar sinds hij volwassen was, had hij zich nooit meer vertoond. Jammer eigenlijk, dacht Gert Jan spijtig. Met Gradus zou Mette helemaal uit de brand zijn geweest. Maar nu was dan Lukas Seinen op het tapijt verschenen. Als die koop doorging kon alles nog dik in orde komen, want Lukas had een oogje op Mette. Zou hij daarom aan kopen denken of was het andersom? Zocht hij Mette om een voordelige koop te krijgen? Wat maakte het eigenlijk uit, dacht hij. Zijn wens ging in vervulling, als het zo voor elkaar kwam. Hijzelf en Aaltje en Diederik, ze zouden gewoon op de boerderij kunnen blijven wonen. De jongelui zouden het mooiste gedeelte van het woonhuis krijgen. Dat had hij zich al voorgenomen. Als Lukas wat handig was, zou hij de keuken en de opkamer zelf kunnen schilderen. Een kwastje verf was langzamerhand wel nodig.

Gert Jan zag het allemaal al gebeuren.

Bertus Seinen zei, ongeveer op dezelfde tijd dat Gert Jan zijn overpeinzingen hield, tegen zijn jongste zoon: 'Je wedt op het verkeerde paard, jongen. Dat boeltje van Gert Jan Hardink is verlopen en hij bezit geen cent meer. Ik weet dat je achter Mette aanzit. Als de boerderij maar half zo goed was als het meisje, zou ik nog zeggen: koop hem. Maar nou zeg ik: pas op, je koopt je een strop. Alles is hypotheek. Je betaalt de volle prijs; dat meisje erft niets. Als je daar bij introuwt, mag je voor drie oude mensen zorgen: voor Gert Jan en straks voor Aaltje en Diederik. Ze zijn daar al zo veel jaar; je krijgt ze op de koop

toe. Denk maar eens aan mijn woorden.'

Als zijn vader had gezegd: 'Dat meisje deugt niet' dan zou Lukas zijn kop ertegen in hebben gegooid, maar dat wat hij over de boerderij zei maakte hem bang. Hij had alleen zijn moeders erfdeel. Hij kon dat geld maar één keer uitgeven. Het was een nietig bedrag vergeleken bij de vraagprijs voor de Baakhoeve. De rest zou geleend moeten worden. Banken waren onverbiddelijk als de zaken niet goed gingen. Lukas zuchtte.

'Als het dan zo'n krikkele zaak is, waarom raadt De Roos het ons dan niet af,' zei hij.

'De Roos is een beste notaris,' zei zijn vader, 'maar hij heeft een zwak voor zijn oudste klanten. Hij zal veel op het spel zetten om Gert Jan uit de moeilijkheden te houden.'

'Wilt u dan vanavond in mijn plaats naar Hardink gaan?' vroeg Lukas toen timide aan zijn vader. 'Misschien is het niet zo erg als u denkt.'

Zijn vaders gezicht klaarde op.

'Dat zal ik graag voor je doen,' zei hij.

'Maar wat moet ik dan, vader?' vroeg Lukas. 'Zo veel grote boerderijen zijn er niet te koop. Ik wil graag voor mezelf beginnen.'

Seinen krabde zich achter het oor.

'Je moet er eens over denken hoeveel dat meisje je waard is,' zei hij. 'Laat de tijd erover gaan. De meeste kans van slagen heb je, als je geld trouwt, Lukas. De liefde komt vanzelf wel, neem dat van mij aan.'

Maar de liefde is er al, dacht Lukas.

Popelend zat hij die avond op zijn vaders terugkomst te wachten. Hij kwam niet laat; het was pas even over negenen. Aan zijn opgewekte gezicht meende Lukas eerst te kunnen opmaken dat alles nogal meegevallen was, maar het tegengestelde bleek waar.

'Jongen,' zei Bertus in zijn handen wrijvend, 'wat heb jij een geluk gehad, dat je daar niet ingetrapt bent. Het is een vervallen boeltje. Nog erger dan ik dacht. Vergeet die boerderij maar. En als je soms met dat meisje verder wilt, bedenk dan dat je ook de schuld trouwt, die zij straks erft. Laten we er maar

eentje nemen op de goede afloop,' vervolgde hij naar het kabinet lopend waar hij de flessen drank had staan.

Op welke goede afloop, dacht Lukas triest, terwijl hij de jenever prikkelend door zijn keel voelde lopen. Hij zou die hele fles wel leeg willen drinken om even te kunnen vergeten hoe lief Mette was. Ze was immers voor hem verloren! Hij had net zijn vonnis gehoord. Met dat kleine beetje geld van hem kon hij niets beginnen. Hij kon geen vrouw trouwen, die minder dan niets meebracht.

'Er zijn nog meer meisjes, Lukas,' zei Bertus na het tweede glaasje. 'En zo'n haast heb je nu toch ook weer niet. Je bent pas drieëntwintig. Je zit mij en Dirk en Dina nog niks in de weg hier op de boerderij. Je verdient een mooie cent bij met het loonwerk dat je voor Hendrik doet.'

Bertus zag het niet zo somber in. Het was met zijn drie andere jongens immers ook goed gegaan. Dirk, de oudste zoon woonde met zijn vrouw en kinderen bij hem op de boerderij. Dirk zou later het boeltje overnemen. Hendrik, de tweede zoon, was een loonbedrijfje begonnen. Minke, zijn vrouw, had een mooi kapitaaltje van haar ouders kunnen lenen. Gerard was bij Wolers, een mooie boerenbedoening ingetrouwd. Lien, zijn vrouw, was de enige dochter. Haar broer had niet voor het boerenbedrijf gevoeld en was bij een schilder gaan werken. Met Lukas, zijn jongste zoon, zou het op den duur ook wel goed komen.

Na het derde glaasje, toen Lukas' ogen al minder verdrietig stonden, zei Lukas' vader: 'Weet je aan wie je later, als dit allemaal voorbij is eens denken moet? Aan Hanna Mensink. Daar zit geld. En Hanna is ook helemaal alleen. Net als Mette.'

Hoewel Lukas door zijn grote teleurstelling en drie borrels alles niet meer zo scherp zag, kon hij zich goed de bloedloze magere onhandige Hanna voor de geest halen. Ze woonde met haar ouders en diverse familieleden op een grote boerderij.

'Je wilt Hanna toch niet met Mette vergelijken, vader?' zei hij zijn glas met een luide tik op de tafel

zettend. Hij voelde verontwaardiging in zich opkomen, maar onderdrukte die bijtijds. Wat had het voor zin kwaad te worden? De zaak werd er niet beter door.

'Ze mag dan enig kind zijn,' merkte hij mat op, 'maar het krioelt daar ook van de oude mensen in huis. Haar ouders en grootouders en nog een grootmoeder van haar moeders kant, meen ik. Nee, vader,' zei hij, zijn glaasje met zijn hand bedekkend, 'ik wil geen drank meer.'

'Die grootouders zijn allemaal mensen op leeftijd,' zei zijn vader, 'en ze zitten er allemaal warmpjes bij. Hanna is hun enige erfgename.'

Toen Lukas in bed lag voelde hij zich, ondanks de drank, de ongelukkigste mens van de wereld. Als hij nu toch eens maling had aan alles en gewoon met Mette trouwde, dacht hij. Wie maakte hem dan eigenlijk wat? Er bestond toch zoiets als huwelijksvoorwaarden. Zijn broer Hendrik was ook op huwelijksvoorwaarden getrouwd. Op die manier zouden de schulden die Mette erfde, hem niet raken. Hij kon in het loonbedrijf van Hendrik blijven werken. Er zat toekomst in dit nieuwe soort bedrijf, zeiden ze. Hij zag deze gedachte eerst als een lichtpunt, vroeg zich toen af of Mette wel met een loonwerker wilde trouwen en of hij geschikt was om bij zijn broer in dienst te blijven.

De volgende avond had hij een afspraak met haar. Hij zou haar opwachten in de buurt van het verenigingsgebouw waar ze in een koortje meezong. Hij vroeg zich af wat ze ervan zeggen zou, dat zijn vader bij haar grootvader was geweest en niet hijzelf zoals hij met haar had afgesproken. Maar zaken waren zaken en zijn vader had daar meer verstand van dan hij. Hij had toch van tevoren niet geweten dat de Baakhoeve er zo slecht voorstond. Integendeel, hij had er hemelhoog tegen opgezien. Hij wist dat er weinig meer op de boerderij gewerkt werd, maar dat kon net zo goed een gunstig teken zijn. Pasman, de buurman leefde immers al jarenlang stil en hij was veel jonger dan Mette's grootvader.

Toen hij bij het verenigingsgebouw een glimp van

Mette zag, leek hem al dat zakelijk gepraat ineens onzinnig. Ze hielden immers van elkaar en ze zouden samen wel een uitweg uit de moeilijkheden vinden. Mette fietste nog een eindje op met Hilde Vorst van de kruidenier. Het was hun gewoonte zich niet direct bij elkaar te voegen, als ze elkaar in het dorp zagen. Ze liepen of fietsten dan een poosje dezelfde kant op, al of niet in gezelschap van een ander. Zo op de grens van het dorp hadden ze de ander wel van zich afgeschud en gingen ze samen verder. Ze hadden nog niet officieel verkering met elkaar. Iedereen hoefde het nog niet te weten. Weer zonk Lukas de moed in de schoenen. Zou het ooit zover met hem komen, dat iedereen het wel mocht weten?

‘Zo,’ zei Mette tegen hem, toen Hilde links afgeslagen was naar haar ouderlijk huis, ‘zo, ken je me nog wel?’ Ze lachte. ‘Klein jongetje,’ zei ze, ‘heb jij gisteravond je vader gestuurd? Durfde je zelf niet?’

Hij voelde, dat hij een kleur kreeg.

‘Mijn vader weet meer van zaken af dan ik,’ zei hij. ‘Hij vond de boerderij te groot, zie je. Ik heb er niet genoeg geld voor.’

Het waren woorden, die hem zomaar uit de mond rolden, zonder ze van tevoren te hebben overdacht. Al pratende bedacht hij, dat het verzinsel zo slecht nog niet was.

Ze lachte weer, nu harder.

‘Arme Lukas,’ zei ze, ‘nu moet je weer op zoek naar een ander meisje.’

Hiermee was ze tot de kern van de zaak gekomen. Hij kwam dichterbij haar fietsen en legde zijn hand over de hare op haar stuur.

‘Ik wil jou,’ zei hij, ‘dat weet je best. Toe, Mette!’

Ze trok haar hand lachend onder de zijne uit.

‘Het kan immers niet,’ zei ze praktisch. ‘Hoe zou het moeten? Ik weet precies wat er tussen jouw vader en mijn grootvader besproken is. Ik lag met mijn oor tegen het sleutelgat van de keuken. Ik heb er nog een stijve nek van. Dat jij niet genoeg geld hebt, is zo erg niet. Het gaat erom, dat ik niets heb. En dat weet je wel.’

Hij was afgestapt en zij volgde zijn voorbeeld.

‘Laten we alsjeblieft doorlopen,’ verzocht ze, toen hij stil bleef staan, ‘iedereen die hier langskomt, denkt er wonder wat van.’

‘Maar het is wonder wat, Mette,’ antwoordde hij, ‘ik houd van je. Laten we hier afslaan de Kuipersdijk op, daar is het rustiger. Vind je het dan geen wonder, dat we van elkaar houden?’ vroeg hij haar van opzij gadeslaand. ‘Je bent zo mooi, Mette.’

De strelende klank van zijn stem deed iets in Mette trillen en dat wilde ze niet. De vorige avond was er veel voor haar veranderd. Ze had aan Aaltje verteld, dat Lukas naar haar grootvader zou gaan om over de koop van de boerderij te praten. Ze had er eerst om moeten lachen, dat zijn vader in zijn plaats was gekomen. Onderdrukt proestend had ze Aaltje gezegd, dat ze aan de deur wilde luisteren. Aaltje had afkeurend haar hoofd geschud, maar had ook gelachen. ‘Wees toch voorzichtig, kind, hij wordt immers je schoonvader,’ had ze gefluisterd. ‘Als hij je nu eens aan de deur hoort en onverwachts de kamer uitkomt?’

‘Het kan me niet schelen,’ had ze gezegd. ‘Lukas zal het ook best leuk vinden te horen wat die twee verhapstukken. Grootvader weet nog niet eens van Lukas en mij. Hij zal ervan ophoren als Lukas’ vader het hem vertelt.’

Wat ze aan het sleutelgat had gehoord, had haar geschokt. Zelfs zo erg, dat Aaltje ongerust werd omdat ze zo wit wegtrok.

‘Wat is er ineens met je, lief kind,’ zei ze. ‘Is het om wat ze daar binnen zeggen?’

Ze had Aaltje eenvoudig niet kunnen zeggen wat ze gehoord had.

‘Ik heb ineens maagpijn,’ zei ze en dat was ook zo. Het was of haar maag zich ronddraaide in haar lichaam. Ze voelde zich misselijk.

‘Ik kom vertellen, Hardink,’ had Lukas’ vader gezegd, ‘dat de koop niet doorgaat. Lukas heeft te hoog gegrepen, de boerderij is te groot voor hem.’

‘Maar hij kan wel voor minder weg,’ had haar grootvader geantwoord. ‘Als ik het goed heb, zullen de jongelui het eerstdaags eens worden. Wat komt het

er dan op aan hoeveel hij betaalt?’

‘Dat is het juist, Hardink,’ had Lukas’ vader gezegd, ‘als de jongelui het eens worden komt er helemaal niets van terecht. Ik weet immers dat alles onder de hypotheek zit. Ik ben ervoor naar het kadaster geweest.’

Mette had hierop haar grootvader haperend horen zeggen: ‘Maar Seinen, je bedoelt toch niet, dat je er tegen bent dat de jongelui samen...’

Seinen was hem in de rede gevallen.

‘Als je verstandig bent, Hardink, dan ben jij er ook op tegen. Mette bezit straks immers zo goed als niets. Laat haar een goede partij trouwen, ze heeft nog de tijd. En ik hoop, dat mijn jongen zo verstandig is haar op te geven.’

De rest van wat hij gezegd had, had Mette niet meer gehoord. De maagpijn was later gevolgd door een drukkende hoofdpijn.

Als ze later aan deze tijd terugdacht, herinnerde ze zich dat ze geen ogenblik overwogen had haar huwelijk met Lukas door te zetten. Ze voelde zich vernederd, omdat ze door Lukas’ vader niet geaccepteerd werd.

Later bekeek ze de boerderij en de bijgebouwen als iemand van wie de ogen geopend zijn. Haveloos was alles. De grote stal had zelfs gescheurde muren. Het vee was allemaal verkocht op twee koeien en een paar varkens na. Ze zorgde er samen met Diederik voor. Alles was verwaarloosd en zat bovendien onder de schuld; het kon immers niets worden tussen Lukas en haar.

Ze schudde vastbesloten het hoofd, toen hij voorstelde bij zijn broer te blijven werken en dan te proberen samen ergens een huisje te vinden.

‘Het kan niet, Lukas,’ zei ze, ‘ik kan grootvader niet in de steek laten. Evenmin als Diederik en Aaltje trouwens. Ze zijn allemaal al zo oud.’ Dat zei ze, maar het nam niet weg, dat het gevoel voor Lukas zich dieper in haar hart nestelde. Kwam dat omdat hij haar zelfs zonder één cent wilde hebben?

‘Je bent nog lang niet van me af,’ zei hij bij het afscheid. ‘Pas als je met een ander trouwt, geloof ik

dat je me niet hebben wilt.’ Trouwen met een ander, dacht ze, toen ze later alleen naar huis fietste. Lukas had haar weg willen brengen, maar ze had dat niet gewild. Hoe minder de mensen ons samen zien, hoe minder praat ervan komt, had ze gedacht. De mensen zouden misschien vragen waarom het tussen hen uitgeraakt was. Mette schaamde zich voor de reden. Trouwen met een ander, had Lukas gezegd. Ze zou immers niet trouwen. Zeker niet zolang grootvader nog leefde. Maar als de zaken er zo slecht voorstonden als Lukas’ vader veronderstelde, zou het dan tijdens grootvaders leven niet verkeerd kunnen gaan? Als zij later niets kon erven, zou er dan wel genoeg blijven om van te leven voor vier volwassen personen? Ze verbouwden zelf de groenten en aardappelen, ze hadden volop melk en ieder jaar werd er een varken geslacht. Maar er waren nog zo veel andere dingen, die geld kostten. Mette had zich het hoofd nog nooit over geld gebroken. Ze had altijd gekregen wat ze wenste, en haar eisen waren nooit hoog.

Ze wilde dat wat haar vriendinnen in het dorp ook graag wilden: met Pasen een nieuwe jurk en soms, als het nodig was, een nieuwe mantel en hoed. Laatst had ze nog een nieuwe fiets van opa gekregen. Ze was er erg blij mee geweest. Tegen het voorjaar moest ze schoenen hebben bij haar nieuwe jurk. Ze zou met Pasen aangenomen worden in de kerk. Ze hadden afgesproken, dat ze allemaal een donkerblauwe jurk zouden kopen. Met iets wits, een kanten kraagje of zo. Donkerblauw stond zo plechtig bij zo’n gelegenheid. Lukas had nog gezegd, dat hij donkerblauw niet mooi vond. Maar dat hinderde nu allemaal niet meer. Van die nieuwe jurk zou ze maar afzien. Ze had nog wel een jurk, die bijna donkerblauw was. Ze zou daar een nieuw kanten kraagje op kunnen zetten. Aaltje zou dat kunnen doen. Zijzelf was niet zo vlug met de naald.

Haar gedachten waren even afgedreven van dat belangrijke slechte nieuws in haar leven. En toch bleef het op de achtergrond meespelen. Het aannemen met Pasen was een feest waarop ze zich had verheugd,

maar nu zou het toch allemaal anders worden. Zou Lukas' vader aan veel mensen vertellen wat hij op het kadaster te weten was gekomen? Ze wilde, dat ze met iemand praten kon, maar ze wist niet met wie. Aaltje was altijd als een moeder voor haar, maar ze was de dienstbode en daarom kon je met haar niet over grootvaders geldzaken praten. Misschien wist Aaltje alles wel. Misschien hadden vóór Lukas' vader al meer mensen het kadaster geraadpleegd.

Bij de boerderij aangekomen zag ze de auto van notaris De Roos staan. Haar hart begon onaangenaam vlug in haar keel te bonzen. Zou er nu iets naars gebeuren?

Och, welnee! Een paar dagen geleden was de notaris ook al geweest. Hij kwam immers wel meer. Voor al die hypotheken natuurlijk, begreep ze nu. Daarvoor had je immers een notaris nodig. Opa was niet meer zo goed ter been om naar zijn kantoor te gaan. Hij fietste de laatste jaren alleen nog maar 's zomers. Misschien kwam De Roos weer voor een hypotheek. Bij deze gedachte dreigde opnieuw een gevoel van misselijkheid. Ze moest daartegen vechten, dacht ze. Ze moest proberen aan prettige dingen te denken. Aan Pasen bijvoorbeeld, hoewel Pasen haar niet meer zo fijn leek als eerst. Niets leek eigenlijk meer fijn na gisteravond.

Aaltje stond haar al in de deur van de kleine keuken op te wachten.

'Goed dat je er bent,' begroette ze haar, 'je grootvader vraagt of je in de opkamer komt. De notaris is op bezoek. Ik denk dat hij wil, dat jij de koffie binnenbrengt. Ik heb alles al op het blad gezet. De notaris houdt erg van mijn eigengebakken koek, maar die heb ik niet nu hij zo onverwachts is gekomen. Wat denk je, zou hij ook winkelkoekjes lusten?'

'Vast wel,' antwoordde Mette zonder dat het tot haar doordrong wat Aaltje eigenlijk vroeg. Ze was nog nooit binnengeropen als de notaris op bezoek kwam, evenmin als bij de dokter of de dominee. Grootvader beschouwde deze bezoekers als uitsluitend voor hemzelf bestemd. En nu moest ze plotse-ling binnenkomen! Ze nam het blad maar meteen

mee. Aaltje had er nog gauw een derde kopje bijgezet. Mette had zin in koffie. Ze wilde wel, dat dat bonzen in haar keel bedaarde.

Notaris De Roos begroette haar vriendelijk.

'Ze wordt volwassen, Hardink,' zei hij, 'je kunt je zaken best met haar bespreken, nietwaar Mette?'

'Natuurlijk,' zei ze. Ze had het blad op de tafel gezet om de notaris een hand te geven. Ze deelde nu de kopjes rond.

Zaken, dacht ze gejaagd. Maar de notaris keek opgewekt, misschien was er dit keer goed nieuws. Opa keek onwennig en wat zuinig voor zich. Dat kwam natuurlijk omdat zij bij zijn zakelijke bespreking was geroepen. Ze begreep, dat ze haar aanwezigheid hier aan de notaris te danken had.

'Je weet, Mette,' begon de notaris, 'dat Diederik wat te oud wordt om de boerderij te besturen. Je grootvader had er eerst over gedacht de boel te verkopen, maar hij is weer van dit idee afgestapt. Door de jaren heen zijn er Hardinks op de boerderij geweest; het zou jammer zijn als dat voorlopig niet zo zou kunnen blijven. Ik heb je grootvader voorgesteld de boerderij te verhuren. Ik heb een zeer geschikte kandidaat. Je zult hem wel niet kennen, hoewel hij hier niet ver weg woont. Zijn overleden vader had een klein boerderijtje met een flink stuk land, dat zijn moeder en hij goed hebben kunnen verkopen. Harmen Dijkhuis heet hij.'

'Nooit van gehoord,' zei Mette.

Nu verhief grootvader Hardink vanachter zijn kop koffie zijn stem.

'Begrijpelijk, dat je hem niet kent,' zei hij. 'Hij kan zo goed zijn als hij wil, maar hij is katholiek. Ik wil hier geen katholieken op de boerderij. Nooit gewild.'

'Dijkhuis wil de boerderij huren,' vervolgde de notaris, na even beleefd te hebben gewacht tot Hardink uitgesproken was. 'Hij neemt zijn eigen vee mee. Hij zal jouw land op dezelfde manier gebruiken als een protestant dat zou doen, Hardink, en hij is bereid jou een behoorlijke huur te betalen. Vooral met dit laatste zijn we gebaat. We zullen er de hypotheekrente mee kunnen voldoen. De pacht van de weilanden loopt

binnen drie maanden af. Je hebt geen bedenktijd meer.'

Dit was een bevestiging van wat ze de vorige dag had afgeluisterd, dacht Mette. De zaken stonden er slecht voor. De notaris had haar waarschijnlijk bij dit gesprek geroepen om grootvader ertoe over te halen die Dijkhuis hier te laten komen.

'Och, grootvader,' zei ze, 'wat zou dat fijn zijn! Dan komt er immers weer leven in de brouwerij. En dat hij katholiek is, nou ja... Hij huurt het toch alleen maar.'

Hardink nam zijn bril af, veegde de glazen schoon.

'Hij wil huren met het recht van koop,' zei hij, 'en dan zal het gedaan zijn met de Hardinks op de boerderij, maar ook met het protestantisme. Jij, Mette, die met Pasen aangenomen wordt, jij moet toch begrijpen wat dat betekent: een katholiek op de Baakhoeve.'

Notaris De Roos had zijn koffie op, en stond op.

'Je weet heel goed hoe de zaken ervoor staan, Hardink,' zei hij. 'Denk er nog eens over. Het is een oplossing als een lot uit de loterij. Die jongen wil boer worden op een grote boerderij. In de tijd dat hij de boel huurt, zou het achterstallig onderhoud ingehaald kunnen worden. Misschien wil hij het achteraf bezien toch niet kopen. Maar dan worden je eigendommen intussen voor verval behoed en krijgt de boel meer waarde. Bedenk je goed, Hardink, vóór je deze prachtige gelegenheid voorbij laat gaan.'

'Je gaat me toch niet dreigen, De Roos?' vroeg Hardink, met een hoogrode kleur op zijn anders bleke gezicht, uit zijn stoel overeind komend.

'Ik dreig je niet, Hardink,' zei de notaris, 'maar straks, als er geen geld meer is en de schuldeisers komen, dan zal de deurwaarder dreigen en dat wil ik voorkomen. Het staat er slecht voor, Hardink. Denk er nog maar eens over en bespreek het met je kleindochter. Bel me op, als je tot een besluit gekomen bent. Tot zolang zal ik die Dijkhuis aan het lijntje proberen te houden.'

De notaris vertrok. Mette bleef bij haar grootvader, ze had medelijden met hem. Dat gevoel verdreef een poosje alle andere gevoelens.

'Toe, opa,' zei ze zachtjes, 'trek het u niet zo aan. Het komt echt wel goed.' Ze dacht: Ik moet er nu niet op aandringen dat hij met die katholieke Dijkhuis in zee gaat, dan gaat het helemaal fout. Hij zou er best iets van kunnen krijgen. Bij die gedachte werd het haar al helemaal vreemd te moede. Wat zou ze zonder grootvader moeten beginnen?

Later, toen ze weer bij Aaltje was, merkte ze dat deze haar blik ontweek. Ze verdacht er Aaltje sterk van, dat ze in navolging van haar voorbeeld aan het sleutelgat had geluisterd en dat ze het hele gesprek had gehoord. 'Ik zal een geklutst ei met rum voor je maken,' zei ze. 'Je ziet er zo geschrokken uit.'

Was ze geschrokken, vroeg Mette zich af. Ze geloofde van niet. Het onheil had zich gisteren binnen in haar genesteld en nu droeg ze het overal met zich mee. Het was of het vanmiddag alleen maar wat gegroeid was. Ze kon er niet voor wegvlugten, ze moest het overal met zich meenemen.

Vanaf die dag merkte ze, dat Aaltje zuinig was in de huishouding. Ze gaf de broodkorstjes, die opa niet kauwen kon niet meer aan de kat, maar ze deed ze door het gehakt of maakte er pap van voor Diederik. 'Mies moet meer achter de muizen aan,' verklaarde ze deze maatregel. 'Ze krijgt hier veel te veel eten.' Met het stuk vlees, dat ze zaterdag braadde deed ze nu bijna de hele week. Opa at nooit vlees; hij merkte de bezuinigingsmaatregelen van Aaltje niet op. Of het zou helpen, vroeg Mette zich af. Ze zag op de kalender, dat de tijd benauwend snel verstreek. Er was al een maand om van de termijn van drie maanden waarover de notaris gesproken had. Lukas was haar vorige week, toen ze van de meisjesvereniging kwam, nog achterop gereden.

'Mette, wat kan ons dat geld schelen, we houden toch van elkaar,' had hij gezegd. En toen had ze hem kort en bondig verteld, dat het niets meer tussen hen worden kon. Ze had hem gevraagd het haar niet moeilijk te maken door steeds weer over een afgedane zaak te beginnen. Ze had wel kunnen huilen, toen ze zijn verdrietige gezicht zag. Zijn donkere ogen hadden op dof bruin fluweel geleken door de

trieste blik die erin gekomen was. Er krampte iets in haar als ze eraan terugdacht, maar dat moest ze niet doen, hield ze zichzelf voor. In plaats daarvan moest ze naar haar grootvader gaan en proberen hem ertoe te brengen de boel aan Harmen Dijkhuis te verhuren. Dagenlang had ze haar hersens gepijnigd over manieren om geld te verdienen. Ze kon niets bedenken dat geen investering vroeg. Alleen met geld kon je op een boerderij geld maken. De lege stallen, de kale gebouwen grijsden haar arm en vervallen aan. Die ene koe en dat ene varken waarmee Diederik nog de hele dag druk was hielden de cadans van het boerenleven in stand. Eén koe moest net zo goed 's morgens en 's avonds gemolken worden als een hele stal vol. Het varken moest geregeld voer hebben, net zo goed als wanneer er meer waren geweest. Hoelang zou het al geleden zijn, dat er veel beesten op de boerderij waren? Ze herinnerde zich vaag, dat de stallen voller waren, toen ze nog op school zat.

Op een dag, toen Mette terugkwam van de stad waar ze schoenen had gekocht en een kraagje voor haar jurk, vertelde Aaltje haar verslagen dat de koe en het varken verkocht waren. 'Ze kosten meer dan ze opbrengen,' had haar grootvader gezegd.

Misschien was dat ook wel zo, dacht Mette. Maar wat moest Diederik nu de hele dag doen? Hij zou de schuren kunnen verven, maar verf kostte geld.

De situatie vloog haar soms aan. Ze moest en zou met opa praten, hoe weinig vertrouwen ze er ook in had dat het iets zou uithalen.

Toen hij haar een paar dagen later vroeg een brief naar de bank te brengen, vermoedde ze dat daarin de opbrengst van de koe en het varken zat. Het geld was nodig om rente te betalen, nam ze aan. Maar het zou natuurlijk absoluut niet genoeg zijn.

'Opa,' vroeg ze ineens, 'waarvan betaalt u de rente de volgende keer, nu we niets meer te verkopen hebben?'

Het leek er een ogenblik op, dat hij haar een draai om haar oren wilde geven.

'Jij brutaal nest,' begon hij, zich oprichtend in zijn stoel. Maar toen zakte hij futloos terug.

'Je hebt gelijk,' zei hij, 'maar ik wacht op een teken van God. Wij Hardinks zijn toch niet voor niets al tweehonderd jaar boer op de Baakhoeve. We zijn altijd boeren bij de gratie Gods geweest. Als er een flinke boerenzoon om je komt, kan hij het bedrijf voortzetten en in jouw kinderen zullen dan de Hardinks op de Baakhoeve weer voortleven.' Zijn doffe ogen waren levendiger geworden.

'Maar opa...' zei Mette, ze aarzelde voor ze verder ging. Had het zin om deze oude man alle hoop op verbetering te ontnemen?

Maar de notaris had ondubbelzinnig op de ernst van de situatie gewezen. Er zouden verschrikkelijke dingen gebeuren, als grootvader zijn adviezen niet opvolgde.

'Opa,' zei ze op overredende toon, 'u hebt immers al een teken. De notaris heeft toch gezegd hoe we ervoor staan. Geen enkele flinke boerenzoon wil mij meer hebben. Zet dat toch uit uw hoofd; we hebben immers meer schulden dan bezit.'

Weer rees Hardink uit zijn stoel, hij hief zijn hand op om haar te slaan.

'Jij,' zei hij struikelend over zijn woorden, 'jij, van mijn eigen vlees en bloed durft dat tegen me te zeggen! Schaam je je niet?'

Ze ontweek de klap, die hij haar had willen geven. Ze ging de grote keuken uit en liep naar de kleine keuken waar Aaltje en Diederik waren. Aaltje was met het eten bezig en Diederik vulde de kachel met hout. Wat moet er van hen worden als het fout gaat, dacht ze. En waar moet opa heen, als alles hier verkocht wordt? En ik? Waar moet ik blijven? Haar schouders kromden zich onder de last die ze plotse-ling op zich voelde. Ik moet voor hen zorgen, dacht ze. Voor alle drie. Opa was te oud en de beide anderen niet bevoegd maatregelen te nemen, maar zij was te jong. Zolang ze geen eenentwintig was kon ze weinig tot stand brengen. Voor alles behoefde ze toestemming. Het enige dat ze doen kon was grootvader proberen over te halen de maatregelen te nemen, die de notaris geadviseerd had. De poging daartoe was zo-even jammerlijk mislukt. Ze moest naar de notaris

toe, dacht ze. Ze moest met hem praten. Samen moesten ze een middel vinden om grootvader ervan te overtuigen, dat hij niet langer kon wachten op een teken, dat hij allang gekregen had maar als zodanig niet had onderkend.

2

Mette had zich de dag van het bezoek aan de notaris gewassen alsof ze naar de dokter moest. Ze had eerst haar donkere zondagse jurk aangehad, maar toen beseft dat dat hier thuis zo midden in de week opzien zou baren. Op zijn minst bij Aaltje, die niets ontging. Haar gewone daagse kleren moest ze aan: haar donkere rok met een schone witte blouse. Of was de rode pullover, die Aaltje voor haar gebreid had toch beter? De blouse zou koud zijn op de fiets. Het was een heel eind naar het dorp. Maar was een pullover wel passend voor een bezoek aan de notaris?

De trui won het. Mette nam aan, dat ze op het kantoor van de notaris haar mantel wel zou kunnen aanhouden, zodat niemand zag wat eronder zat.

‘Ik ga even naar het dorp,’ zei ze na het koffiedrinken. ‘Ik moet kaartjes stopwol hebben voor opa’s sokken. Kan ik voor jou nog iets meebrengen, Aaltje?’

Ze had niets nodig. Mette vertrok zonder haar grootvader gezien te hebben. Hij was lang in bed gebleven zoals hij wel meer deed. Hij had niet ontbeten. Zijn koffie had hij in de grote keuken gedronken. Mette had hem het kopje zelf gebracht, maar ze had nog geen ‘dank je’ van hem gehoord. Opa was nog boos over wat ze de vorige dag gezegd had.

Wat zou er gebeuren, als ze alles maar op zijn beloop liet? Zou grootvader dan werkelijk een nieuw teken krijgen? Hij geloofde er zo stellig in. Ze wilde dat ze zijn mening delen kon, maar de manier waarop zowel Lukas’ vader als de notaris met hem gesproken hadden, had haar ervan overtuigd dat ze iets moest doen om een ramp te voorkomen.

Toen ze het huis van de notaris naderde, overviel haar een gevoel van beklemming. Hoe zou ze het moeten klaarspelen om De Roos te spreken te krijgen? Misschien moest ze wel eerst een afspraak maken en dan moest ze later weer een smoes verzinnen om naar het dorp te gaan.

Ze had geluk. Notaris de Roos kwam net het hek uit, toen ze van haar fiets stapte.

De boeren van de Baakhoeve gaat over de familie Hardink. De eigenaar bewoont de boerderij met zijn kleindochter Mette en er zijn verder geen opvolgers. Mette raakt zwanger van een arme boerenzoon. Ze blijft met haar zoon op de boerderij en trouwt later met de pachter. Het huwelijk is niet echt gelukkig. Als haar man jong overlijdt, trouwt ze alsnog met haar grote liefde, de vader van haar zoon.

Nel van der Zee schreef veel streek- en familieromans bij uitgeverij Westfriesland en ook in de VCL-serie.

De boeren van de Baakhoeve is een heerlijke roman met sterke personages, voor urenlang leesplezier!

Westfriesland

ISBN 978 90 205 3353 8 NUR 344

9 789020 533538

www.uitgeverijwestfriesland.nl